

Mesajul președintelui Uniunii Naționale a Barourilor din România (UNBR) adresat avocaților cu ocazia Zilei Europene a Avocaților

Astăzi, 10 decembrie 2014, sărbătorim în premieră Ziua Europeană a Avocaților. Alegerea acestei date, de către Consiliul Barourilor Europene (CCBE), nu este întâmplătoare. Tot astăzi, în plan mondial, celebrăm Ziua Internațională a Drepturilor Omului. Iar avocații au un rol determinant în apărarea acestora. În fiecare an, de acum încolo, această zi va fi un prilej pentru abordarea unor tematici menite să promoveze statul de drept și drepturile fundamentale ale cetățenilor.

Pentru anul acesta, CCBE a propus avocaților europeni să organizeze acțiuni și dezbateri pe marginea subiectului „*Supravegherea electronică în masă, ca amenințare la adresa secretului profesional și a confidențialității relațiilor dintre avocat și client*”. Tema nu a fost aleasă întâmplător. În ultima perioadă aceste principii fundamentale ale profesiei de avocat au fost puse la grea încercare, iar dezvăluirile lui Edward Snowden, din iunie anul trecut, au evidențiat amploarea acestei probleme.

2014 a fost unul dintre cei mai dificili ani din istoria avocaturii europene, fiind marcat de intruziuni repetate în comunicarea confidențială dintre avocat și client, datorită breșelor produse în legislația europeană, odată cu avansarea tehnologiilor și cu adâncirea amenințărilor privind securitatea europeană. În plus, se manifestă pregnant tendințe de dereglementare a profesiei, venite din zona politicului, împotriva voinței avocaților. Aceste probleme au determinat, în acest an, o mobilizare și un val de proteste fără precedent din partea avocaților europeni. Nu trăim izolați și nu suntem ocoliți de aceste probleme. România este stat membru al Uniunii Europene, suntem din ce în ce mai interconectați tehnologic și orice eveniment, orice modificare sau interpretare legislativă se transmite și la noi într-un timp din ce în ce mai scurt.

Imaginați-vă cum ar fi avocatura sub imperiul reglementărilor comune societăților comerciale, în care statul nu ar face nicio diferență între o gogoșerie și o societate de avocați în privința confidențialității comunicărilor avocat client și a secretului profesional! Pentru că aceasta este, până la urmă, finalitatea asimilării.

Vestea bună este însă că forurile legislative europene au sesizat aceste breșe în legislație care, prin diverse interpretări, de multe ori abuzive, permit încălcări ale confidențialității și le văd ca pe ingerințe în privința drepturilor privind accesul la justiție și la un proces echitabil. Potrivit Rezoluției Parlamentului European din 12 martie 2014 referitoare la programul de supraveghere al Agenției Naționale de Securitate (NSA) a SUA, la organismele de supraveghere din diferite state membre și la impactul acestora asupra drepturilor fundamentale ale cetățenilor UE și asupra cooperării transatlantice în materie de justiție și de afaceri interne, *„orice incertitudini legate de confidențialitatea informațiilor comunicate în cadrul relației dintre avocat și client ar putea avea un impact negativ asupra dreptului cetățenilor la consiliere juridică, asupra accesului la justiție și asupra dreptului la un proces echitabil”*. Rezoluția include, în planul de priorități al Parlamentului European, realizarea unui *„Habeas corpus digital european”*, în care se subliniază necesitatea protecției dreptului publicului de a primi informații imparțiale și a protecției confidențialității profesionale, inclusiv în relația avocat-client (punctul 132, Acțiunea 6 din Rezoluție)

Uniunea Europeană, și implicit România, se află în plin proces al unor reforme de amploare în ceea ce privește legislația referitoare la protecția datelor personale, dar și la aceea privind stocarea datelor și accesul la acestea. Directiva 2006/24/EC privind reținerea datelor a fost anulată de Curtea de Justiție a Uniunii Europene iar, la noi, Legea nr. 82/2012 privind reținerea datelor generate sau prelucrate de furnizorii de rețele publice de comunicații electronice și de furnizorii de servicii de comunicații electronice destinate publicului a fost declarată neconstituțională în integralitatea ei. Urmează însă noi reglementări privind stocarea și accesul la date personale, atât la nivel european, cât și național.

În 2015 se preconizează că va fi adoptată o nouă directivă privind protecția datelor care, evident, va trebui transpusă în statele membre. Se va iniția, corespunzător, și procesul de elaborare în România a unei noi legislații privind stocarea datelor și accesul la acestea. Aceste reglementări au o incidență majoră asupra pilonilor de supraviețuire a profesiei de avocat: secretul profesional și confidențialitatea comunicărilor avocat client.

Rolul avocaților este să fie vigilenți și să intervină în apărarea drepturilor fundamentale nu numai în fața instanței, dar și, indirect, în procesul legislativ, prin exprimarea publică a unor opinii pertinente și bine argumentate privind eventualele erori care s-ar putea strecura în abordarea proiectelor de lege privind protecția și, respectiv, reținerea datelor. Avocații trebuie să se asigure că accesul la aceste date și utilizarea lor sunt însoțite de garanțiile necesare ocrotirii

drepturilor fundamentale ale cetățenilor, în special de faptul că organele cu atribuții în domeniul securității naționale au acces la aceste date numai cu autorizarea judecătorului.

În ceea ce privește legislația în vigoare, transmit pe această cale un îndemn către toți avocații să ia în considerare, când se impune, toate posibilitățile de contestare la Curtea Constituțională sau la instanțele de contencios administrativ a reglementărilor care încalcă dreptul la viață privată și principiul fundamental al confidențialității comunicărilor avocat client.

Ne aflăm într-un moment de răscruce, în care dacă nu punem umărul la reformele legislative care urmează, inclusiv prin contribuția la jurisprudență, rezultatul ar putea fi o dereglementare treptată a profesiei și căderea ei în derizoriu prin lăsarea unor porțițe libere pentru încălcarea principiilor ei fundamentale.

Suntem, de asemenea, în momentul în care avocatura reclamă schimbări de strategie pentru a se adapta cererii din ce în ce mai sofisticate a clienților. Se solicită servicii integrate, clienții vor să folosească noile tehnologii în comunicarea cu avocații, precum *cloud computing*, pentru a-și organiza afacerile și pentru a comunica mai ușor cu avocații lor. Toate acestea constituie provocări la adresa confidențialității și a secretului profesional. Avocații trebuie să țină pasul cu cererea clienților, cu tehnologia dar, în egală măsură, trebuie să fie conștienți de riscurile aferente și să utilizeze cu precauție noile canale de comunicare, cel puțin până când vom avea reglementări în acest domeniu. Sunt probleme asupra cărora CCBE a atras atenția de nenumărate ori în acest an.

Pentru toate acestea, îi rog pe colegii avocați să acorde mai multe clipe de reflecție asupra problemelor acute care pun în pericol atât profesia noastră, cât și drepturile fundamentale ale celor pe care îi apărăm. Pentru a face față acestor provocări, mai mult decât oricând, avem nevoie de coeziune, de confraternitate, de acceptarea deciziei majorității pentru a apăra și profesia noastră, dar și societatea în care trăim!